

Таким чином, сучасне тлумачення складу злочину залежить від правової сім'ї, до якої належить та чи інша країна, особливостей національного законодавства та позицій різних кримінально-правових шкіл.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. (зі змінами від 16.01.2020 р.). № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Марін О.К. Основний склад злочину: міркування щодо визначення поняття // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 4. – С. 252–264.
3. Савченко А.В. Склад злочину: проблеми визначення конструктивних елементів та ознак // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – № 1. – С. 261–263.
4. Ус О.В. Склад злочину як підстава кримінально-правової оцінки вчиненого діяння // *Visegrad Journal on Human Rights*. – 2016. – № 4. – С. 196–201.

Коротюк О.В.

*кандидат юридичних наук, докторант,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*

МЕТА ВЧИНЕННЯ ДІЯННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 231 КК УКРАЇНИ

Суб'єктивна сторона злочинів неодноразово досліджувалася у науці. Деякі питання, пов'язані із дослідженням посягань на об'єкти права інтелектуальної власності і вивчення їх мети були розглянуті у роботах Берзіна П.С. [1], Волинця Р.А. [2], Нерсесяна А.С. [3], Харченка В.Б. [8] та деяких інших науковців. Проте, особливості мети посягання, передбаченого у ст. 231 КК України, все ж досліджені недостатньо.

Під *метою посягання* розуміється результат, якого прагне досягти особа, вчиняючи посягання. На відміну від мотиву, який

характеризує те, чим керується особа, здійснюючи злочин, мета визначає те, чого хоче добитися винний [7, с. 301]. Тому метою злочину визнається ідеальна (уявна) модель майбутнього бажаного результату, до спричинення якого прагне правопорушник шляхом вчинення злочину [6, с. 149]. У постанові Верховного Суду від 26 червня 2019 р. № 202/5997/17, провадження № 51-6228км18, відмінність між цими поняттями визначено наступним чином: *«Мотив злочину – це усвідомлене особою внутрішнє спонукання, яке викликає намір діяти певним чином. Мету становить конкретно сформульоване уявлення про бажаний наслідок свого діяння та спрямованість на його досягнення в обраний спосіб. Мотивованість та цілеспрямованість є ознаками усвідомленої вольової діяльності людини»* [4]. Розкриваючи питання змісту корисливого мотиву і мети службової особи, Верховний Суд у постанові від 28 лютого 2019 р., справа № 456/1181/15-к, провадження № 51-7858км18, зазначив, що корисливий мотив – це спонукання до незаконного збагачення за рахунок чужого майна, а корислива мета – збагатитися самому або незаконно збагатити інших осіб, в дол. яких зацікавлений винний [4].

Мета посягання як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони визначена у ст. 231 КК, де вказано про вчинення діяння «з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей». Це свідчить про те, що законодавець розцінює такі дії як отримання (збирання) інформації, яка становить предмет комерційної або банківської таємниці, у якості суспільно небезпечних виключно за умови, яка вони мають конкретне спрямування, а саме – направлені на подальше використання. Таким чином, незаконне отримання інформації є способом досягнення кінцевого результату діяння [6, с. 150] – її використання, що є бажаним для винного. Такий підхід означає наступне:

а) не вважається суспільно небезпечним діяння, що полягає у незаконному отриманні відомостей, які складають предмет комерційної або банківської таємниці, без мети їх подальшого використання;

б) не вважається суспільно небезпечним незаконне отримання відомостей, які складають предмет комерційної або банківської таємниці, вчинене з іншою метою, ніж їх незаконне використання.

Утім, слід не погодитися із такою законодавчою конструкцією кримінально-правової норми з огляду на те, що факт отримання навіть однією неналежною особою інформації, яка є предметом комерційної або банківської таємниці, означає зміну соціальних зв'язків, які встановлюються щодо даного об'єкта права інтелектуальної власності. Це, у свою чергу, може призвести до значного зниження комерційної цінності інформації чи її знецінення навіть у разі, якщо саме на момент вчинення діяння винний не ставив за мету подальше використання інформації. Ідея щодо використання комерційної чи банківської таємниці може виникнути у винної особи і після ознайомлення з нею, проте, це не означає, що незаконні дії щодо одержання такої інформації не є суспільно небезпечними.

Отже, доцільним видається виключити із ст. 231 КК вказівку щодо мети вчинення діяння.

Список використаних джерел:

1. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: аналіз складів злочину, передбаченого ст. 229 КК України: монографія. – К.: Атіка, 2005. – 316 с.
2. Волинець Р.А. Кримінально-правова охорона фондового ринку: сучасний стан та перспективи вдосконалення : монографія / Р.А. Волинець. – Київ: ВД Дакор, 2018. – 452 с.
3. Нерсесян А.С. Кримінально-правова охорона прав інтелектуальної власності: монографія. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. – 192 с.
4. Постанова Верховного Суду від 28 лютого 2019 р., справа № 456/1181/15-к, провадження № 51-7858км18.
5. Постанова Верховного Суду від 26 червня 2019 р. № 202/5997/17, провадження № 51-6228км18.
6. Рарог А.И. Квалификация преступлений по субъективным признакам. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. С. 149.
7. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В.О. Навроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2013. С. 301.
8. Харченко В.Б. Кримінально-правова охорона прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в Україні: монографія / В.Б. Харченко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 480 с.